

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 21.

Homestead.

(K. Ö.) A végrehajtási novella tárgyalása során sokan amiatt aggódtak, hogy a 12 hold felszerelésnek a végrehajtás alól való mentesítése nem sok gyakorlati értékkel bír. Mert mit használ, ha a kisgazda biztosítja is magának a gazdasági felszerelést, de ha elárverelik a földjét. Előáll tehát az az eshetőség, hogy a kisgazdának lesz felszerelése, de nem lesz földje. És már akkor is hangok hallatszottak, hogy meg kell csinálni az otthon mentesítő törvényt, a homestead-t.

Az igazságügyminisztérium nem soká várhatott magára. Mert félmelegét nem lehet ezen a téren csinálni. A kereskedelmi és iparkamarák már is megkapták véleményezés végett a családi otthonról szóló törvényjavaslatot. Amit csak helyezni lehet. Mert kívánatos, hogy minden érdekképviselőt szolgáljon hozzá a dologhoz. Remélhetőleg azonban az agrár érdekképviselőeknek is mód adatik, hogy a családi otthon védelméről véleményt nyilváníthassanak. Utóvégre a családi otthon védelme első sorban agrár kérdés.

A családi otthon védelme lényegében abban áll, hogy a lakóház, udvar, beltelek és a szántóföld egy bizonyos része a foglalás alól mentesítettik. A családi otthon tehát nem lehet lefoglalni, végrehajtást nem lehet reá vezetni és elárverezni nem lehet. Az otthon mentesítés tehát kivonja a forgalomból a paraszti birtok egy részét, de azért, hogy a parasztsalád pusztulását és züllését megakadályozza. Az otthon mentesítő törvény annyi vagyont hagy meg egy család kezén, amiből megélhet. Célja tehát egy egészséges parasztsztyalt teremteni meg. Agrár országban ennél nagyobb dolgot nemzeti szempontból alig lehet megcselekedni.

A családi otthonról szóló törvényjavaslat azonban nem fog országszerte köztetszésre találni. Lesznek, a nagyváradai pénzintézetek multkori gyűlésén már jelentkeztek, akik féltik a kisgazda hitelét. Ugymint a végrehajtások korlátozásánál tették. Féltik a gazda hitelét, mert a végrehajtások korlátozása a felszerelését, a homestead magát a földet vonja ki a foglalás alól. Szerintük a földnek mobilnak kell lenni. Azért ellene vannak a hitbizományoknak és kötött birtokoknak. Ezeket nem lehet megterhelni, elcserebelélni és kisajátítani. És

ez fáj éppen azoknak, kik itt Magyarországon vagyont tudtak gyűjteni, csak azért, mert a magyar ember könnyelmű az adósságcsinálásban és mert tételes törvények nem védelmezték meg a kisajátítás ellen.

Nem lehet azonban nálunk a földbirtok megkötöttsége ellen panaszkodni, mikor a statisztika kérlelhetetlen számaival tudjuk bebizonyítani, hogy évenként 20000, tehát naponként több mint 50 birtok cserél gazdát. Nem is ez a baj. A baj az, hogy a magyar földbirtok konszolidációjának ellenségei gyűlölnék minden olyan törvényes intézkedést, mely a magyar parasztot védeni hivatott. Eddig igen meg voltak elégedve és agyba-főbe is dicsérték a magyar nemzetet, mint a gazdasági szabadelvűség hivatott képviselőjét. Annyira dicsérték bennünket, hogy szinte megrészegültünk a dicsérettől és tücskön-bokron követtük azt a politikát, mely a magyar parasztsztyalt majdnem eltörölte a föld színéről. Hogy nem sikerült, nem rajtuk mulott.

Védelem után kiállott a magyar paraszt évtizedeken át, védelem után kiáll most is. A nemzet gerince lévén védelemben részesítendő. A régi parasztsztyallyal. Hagyományos erényei a régi parasztnak át nem öröklődnek az új

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Baba.

Ezelőtt egy néhány esztendővel ismerkedtem meg vele. t. i. Babával. Egy tengeri fürdőhelyen találkoztunk. Korához képest nagyon kifejlődött magas termetű, tizenégy éves leány volt ez.

Az édes apja magasrangú katonatiszt s igen vagyonos ember hírében állott. Babát mindenki a fürdőben »a szép kis lány« néven ismerte s emlegette. Térden alsó ruhái látni engedék formás lábszárait, karcsu bokáit s pici lábait. Feltűnő szép viruló gyermek volt, finom arcúval ragyogó sötét kék szemekkel, csodálatosan tiszta arcbőrrel s hosszú sötét szőke hajjal. A legbájosabb az volt rajta, hogy szépségével egyáltalában mit sem törődött, nagy kerek szalma kalapját egészen hátra tolva viselte. Sokszor láttam napernyő nélkül a forró napon futkosni így. Egyszer megkérdeztem, hogy nem félti-e gyönyörű arcbőrét a nap égető sugaraitól. Pajkos, gondtalan, gyermekes mosoly volt egyedüli válasza.

Nagyon megtetszett nekem e leány, s mivel alkalmam volt hozzá, figyelemmel kísér-

tem élete folyását s megtudakoltam egyet-mást gyermek korából is.

Baba tíz éves koráig szülővárosában nevelkedett s az ottani elemi iskolában tanult. Édes anyja, a szép Belovayné, nem sokat törődött leánykájával s így a gyermek rendszeren a szomszédoknál játszott, futkosott, kénye kedve szerint Csuróghy Karcsi és Bende Klárka voltak legrégebb játszótársai, ezek pedig a város legpajkosabb gyermekei hírében állottak. Karcsi öt esztendővel idősebb volt a leánykánál, de ez mit sem tett, évekig a legjobb barátságban éltek.

Midőn Baba tizedik életévét elérte, szülei egy külföldi intézetbe vitték. A szép mama gondoskodott még egynéhány kedélyes esztendőskérül. Tizenhét éves koráig nem is került haza a leánya a szülővárosába. A szünidőt — a távolság ürügye alatt — vagy az intézetben, vagy valamely tengeri fürdőben töltötte el szüleivel együtt.

Tehát tizenhét éves korában került ki végre a nevelőintézetből, mint nagyon jól nevelt, ragyogó szépségű leánya, egy nagyvilági hölgy, biztos modora s fellépésével. Szende, bájos vonásait, szépségének helytelen tudata s félreismerhetetlen gög váltotta fel. Lenézte a

kis város lakóit, nem állt szóba az ottani fiatal emberekkel, leányokkal.

Egy táncmultság alkalmával oly gögösen s visszataszító viseletet tanusított, hogy hazatérve édes atyja keményen megdorgálta őt érte.

»Igy van ez, ha az ember az asszonyokra hallgat s gyermekét egy elsőrangú nevelőintézetbe adja s ferde fogalmakkal s gögös neveléssel elforgattatja a fejét« — mondá szemrehányóan Belovay a feleségének, amidőn a bál után nyugodni tértek.

Édes atyja egészséges nézetei s a folytonos érintkezés a kis város lakóival, lassan-lassan észre kezdték téríteni a leánykát s sokat javult gögös viselkedése, helytelen, ferde nézetei megváltoztak, amióta társnői, — kik legtöbbszörre mágnás leányok voltak — helytelen befolyása alul megszabadult. Lassankint azoknak látta a szülő városabeli s az ő körükhöz tartozó publikumot, akik csakugyan voltak, előkelő uri embereknek, de grófi s bárói korona nélkül.

A legközelebbi táncmultság alkalmával már igen nyájasnak mutatkozott; azonban míg a többi leánykák (kik igazán sokkal kevésbé igényelheték azt nálánál) kézzől-kézre jártak, Baba sápadt arccal ült helyén, keveset táncolt s alig tudta könnyeit visszafojtani.

A hatóságilag díjmentesen engedélyezett **VEGELADÁS** még mindig tart:

lfj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházában

hol az összes cikkekben raktáron levő őrési készlet minden elfogadható árban lesz kiárustva.

Elsőrangú mütermeiben ugy

angol kosztümök, mint francia

ruhák **rendkívül olcsó**

árban elvállaltatnak.

kisgazdára. A családi otthon védelme megfelelő örökösödési törvényvel a parasztszótlyának új alapot fog adni, melyen fejlődni és megerősödni fog. Józan szocialis politikust manapság már nem lehet azzal megijeszteni, hogy a paraszthibizomány a parasztszótly sorvadását okozná. Nem is ijedünk meg tőle.

A belügyminiszter itthon. *Andrássy* Gyula belügyminiszter tegnap éjjel az expressz vonattal a keleti pályaudvaron megérkezett.

Wekerle elutazott. *Wekerle* Sándor miniszterelnök tegnap délben néhány napos tartózkodásra Dánosra utazott.

Az új szeszadótörvény. A hivatalos lap tegnapi száma közli az új szeszadótörvényt, amely f. évi július hó 15 én nyert szentesítést. Az új törvény, mint 1908. XXVIII-ik törvény-cikk lett beiktatva a törvénytarba.

A választói reformjavaslat.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter az éjjel Londonból, ahol szabadságidejét töltötte, hazaérkezett. Mint értesülünk, a belügyminiszter Londonban behatóan tanulmányozta az angol választójogot és az ottani választási rendszert. Most, hogy hazaérkezett, a belügyminiszteriumban kettős erővel dolgoznak a választói reformon, amelyet *Andrássy*, úgy amint azt megígérte, október havában okvetlenül a törvényhozás elé fogja terjeszteni.

Politikai körökben már kezdenek megbárátkozni a plurális választójoggal, csak a szocialisták és az ugynevezett radikális pártiak kelnek ki hevesen ellene.

Kristóffyék csodálkoznak azon, hogy a király megadta az előzetes szankciót *Andrássy* javaslatához. Viszont függetlenségi párti politikusoktól hallottuk, hogy a király a javaslatot kétszer is visszaadta *Andrássy*nak és csak miután *Wekerle*, *Kossuth* és *Apponyi* megmagyarázták a Felsőnek, hogy a magyarországi speciális viszonyok mellett az általános, egyenlő szavazati jog valósággal veszélyezteti a legtöbb állami érdekeket, — járult hozzá a király a plurális választójoghoz, dacára annak, hogy a paktum 8. pontja, melyet *Kristóffy* teljes szövegében nyilvánosságra hozott, világosan kimondja, hogy a választójog nem lehet szűkebb keretű, mint aminőt *Kristóffy* ismert javaslata foglal magában.

A választási reformra vonatkozó törvényjavaslat tervezete már teljesen készen van és több tekintélyes képviselő azt már kézhez is kapta.

A belügyminiszteriumban most lázasan dolgoznak a kerületek beosztásán, melyhez az anyagot a főispánok és a törvényhatóságok által beszolgáltattott adatok szolgálatják.

Ez mindenestre igen nehéz munka, mert százféle érdek fűződik hozzá, melyeknek kielégítése igazán nagy államférfiúi bölcsességet igényel.

Politika és novella.

A végrehajtási novella tudvalevőleg véres csatává alakította át Magyarországot: a hitelezők üzőbe vették adósaikat és ki akarnak belőjük sajtolni minden kisajtolhatót, még mielőtt érvénybe lép az új törvény.

Ki az oka ennek? kérdi ma a függetlenségi párt hivatalos lapja, a »Budapest«. A kérdésre nyomban megadja a választ így:

A végrehajtási novella körül nyilvánul

El is panaszkodta másnap szive keservét, legjobb barátjának — kit ismét kegyeibe fogadott — Bende Klárikának.

— Ez a Csuroghy Karcsi, látod Klárikám igazán csunyan viselkedett, igaz, hogy előkelő vagyonos fiu s igazán fiatalon végzett s lett szolgabíró, de hát azért nincs joga olyan gögösnek lennie, régi ismerőseivel szemben, egyetlenegyszer sem táncolt velem. Örök titoktartás terhe alatt megsugom neked azt is, hogy igazán nagyon tetszik nekem: mily szép, elegáns gyerek lett ez a Karcsi.

De hiába kedveskedett Baba, hiába nézett oly szelidén és mosolyogva ki az ablakon, ha a szép, fess Csuroghy Karcsi arra ment, egy nagyon is tiszteletteljes, majd nem alázatos (ezt persze gunynak vette) köszönésnél egyébben nem részesült.

— De látod Baba — vigasztalgatta őt Klára — kár volt olyan gögösen fellépned, Karcsit ez a viselkedésed örökre elriasztotta tőled.

— De hát láthatja, hogy nem vagyok a régi, megbántam viselkedésem, amely igazán csak ártatlan kacérkodás akart lenni, azt hittem, érdekessé teszem magam általa.

— De hát fiacskám Karcsi önérvényes fiu, a megyénkben a legjobb parthie s a főispán leányaitól kezdve mindannyian érdeklődnek iránta.

Szegény Baba keserősége a tetőpontra hágott, amidőn a teniszversenyyel egybekötött táncmulatságon Csuroghy Karcsi egész estén át nem másnak, mint: Bende Klárikának csapta a szelet.

Mily haragosan s fájó szívvvel nézett most legjobb barátjára — bizonyára elmondott neki mindent, s most csak kacagnak rajtam — sopánkodott magában.

A többi fiatal emberek ugyancsak táncoltatták, de azért szegény Babának sirásra állott a szép kis szája.

Klára a souper csárdás után (Csuroghival táncolta volt ezt) hozzá jött, s hízkelve csókolgatva békíteni kezdte, s törölgette zsebkezdőjével szegény kis barátjára egymás után lepergő könnyeit. (A garde robes ban találkoztak).

— De csak hagyjál békében, nem is tudod miért is sírok Klára.

— De tudom, mert Karcsi mindig velem táncol s nem törődik veled.

— Nos hát hamis és hízkelő, vagy csak menj tőlem, előbb kicsikarod titkomat s aztán a magad javára használd fel s kacagtok rajtam avval a kiállhatatlan Csuroghyval együtt.

— De hát nem tehetek róla, elég ellenetést tettem, hidd el, nem akartam vele táncolni.

— Annál rosszabb, — zokogta szegény Baba. Ne haragudj, hogy olyan csuf irigységgel megtámadtalak! De nem is tehetek róla, szegény Klárikám, — ezzel barátjára veté magát — ugy-e nem mondtad meg neki, hogy olyan nagyon, nagyon . . . szeretem.

— Dehogyan mondtam, — vigasztalá Klára — a viláért sem mondanám, no de rajta Babám, légy vidám, ne tudja meg az a csúf Karcsi, hogy mióta bánkódol; mosd meg hamar a szemeidet, most próbálj mosolyogni, így ni, most pedig vonuljunk ki, mert mindjárt kezdetét veszi a második négyes.

Alig, hogy kiértek, Babát táncosa, Csuroghy Karcsi urnak a fivére Bálint Elemér vezette a négyeshez s Klárát, — oh gonosz, rossz Klára ismét Csuroghy Karcsi vezetése karonfogva — de hirtelen amikor már felállottak a párok, Karcsi mellette termett, Báliat

akció és agitáció mögött igen rut, gyalázatos, határozottan erkölcsstelen politikai kortesfurfang rejtőzik. Párhuzamosan az adósok durva megrohanásával észlelhető mindenfelé a régi politikai rendszer embereinek alávaló mesterkedése. Csomó számra vannak előttünk levelek az ország minden részéből, melyek panaszzolják, hogy a végrehajtási novella nyomán támadt pénzügyi akció, a megbuktatott rendszer emberei a koalíció és első sorban a függetlenségi párt ellen való komisz korteskedésre használják fel. Hirdetik a nép közt, hogy ime: a kormányban részes függetlenségi párt törvényt csinált a nép megrontására; hogy ime: a függetlenségi párt nemcsak nem csinált semmit a kisbirtokosok javára, hanem épp ennek kárára dolgozik. És ez a becstelen, aljas hazudozás itt-ott hitelre is talál a biszékeny nép közt.

Tehát itt is a régi rendszer machinációjával állunk szemben. Ennélfogva vigyázzanak magukra a pénzügyeteket.

Legyenek kiméletesek, emberségesek és okosak az adósokkal szemben — írja a függetlenségi hivatalos. — Mert arra fikarcnyi kedvünk sincs, hogy a vidéki pénzügyeteknek a multban tanusított szertelen könnyelműségéért és most itt-ott kifejezésre jutó lelkiismeretlenségéért, mi vállaljunk a nép előtt felelősséget.

Rendkívüli városi közgyűlés.

Nagyvárad városi törvényhatósági bizottsága tegnap délután rendkívüli közgyűlést tartott, mivel a vízvezeték kibővítéséhez szükséges v.-velencei plébániai földekre Nagyvárad városával létrejött egyezséget a püspöki helynök, mint felettes hatóság nem hagyta jóvá.

A rendkívüli közgyűlés lefolyása a következő volt:

Glac Antal főispán elnökölt s mintegy 40 bizottsági tag volt jelen.

A tanács előterjesztette, hogy a vízvezeték kibővítésére szükséges s a várad-velencei plé-

pedig a következő pillanatba a hamisan mosolyga Klára mellett volt.

— Baba dühösen akarta karját a Karcsiéből kiszabadítani, de belátta, hogy ez lehetetlen s így duzzogva érthetetlen arckifejezéssel járta vele a négyest végig s ennek betejeztével édes anyjához akart menekülni.

— Ne menjen még Baba, maradjon velem, hát már milyen rég nem voltunk együtt — haragszik ráml!

Baba szivecskéje hangosan vert, nem tudott mit szólni. A következő percben feltűnt előtte Klárika kisérőjével s a nagyon hamis mosoly láttára mi a lányka arcán ült, hirtelen világosság támadt Baba agyában.

— Hát mi ez, hisz maguk valami cselet eszeltek ki én ellenem, de már most meglátjuk ki az erősebb.

— Édes kis Baba ne haragudjon oly ki mondhatatlanul szerettem, amennyire fájt a maga gögös különös viselkedése s mikor édes szelidségét ismét megláttam, remélni kezdtem — s ezt az ártatlan kis bosszu tervet eszeltem ki Klárával együtt, ki igen ügyes cselszövőnek bizonyult, mert azt is ki tudta magától, hogy viszonzta forró érzelmeimet, melyet az egy év előtti viszontlátás első percétől éreztem maga iránt s melynek öntudatlan kezdete, gyermekkori barátságunk volt. Ugy-e megbocsájt Baba?

— Ugy-e szeret édes kicsi Babám — mondá merészen amidőn a kis leányt piruló arccal mosolyogni látta.

— Igen — volt a lányka halk boldogító válasza.

Két hónap mulva a legszebb házaspár volt három vármegyében a szép Csuroghy Karcsi és gyönyörű kis felesége.

bánia tulajdonában levő területek megvételére kötött egyezséget a felsőbb hatóság, a r. kath. püspökség nem hagyta jóvá, mert az egyezés nem terjedt ki a Körözs mellett levő s jelenleg kavics és homokbányául használt területre, amely pedig évenként 400 koronát jövedelmez, tehát ezért 5000 korona összeg illeti a plébániát, amelyet a különben sem gazdagon dotált plébániától elvonni nem lehet.

A tanács azt jelentette, hogy az egyezés erre a területre nem terjedt ki s mivel így az egyezés a felsőbb jóváhagyást nem nyerte meg, a tanács javasolta, hogy az előbbi egyezséget semmisnek mondja ki a közgyűlés s a kisajátítási eljárást kérje a város s tekintettel a vízmű kibővítés halaszthatlanságára, a sürgősség kimondását kérjék a minisztertől.

Hlatky Endre szerint létrejött egyezségről nem lehet beszélni, mert az felsőbb jóváhagyást nem nyert. Ha igaz, hogy a szóbanlevő kavicsbányáért a plébános évi 400 korona bért kap, az esetben nem magas összeg a kért 5000 korona. Kisajátítási per esetén biztos, hogy a város magasabb összeget fizet s elvesztés lesz. A bíróság mindig magasabb összeget állapít meg, erre számos példa van. A plébános különben sem helyezkedett merev álláspontra a várossal szemben, mikor az egész terület holdanként 700 koronáért bocsátja át, mikor a Popa örökösök holdanként 3000 koronát követelnek. Ha a Popa örökösök ki tudják mutatni, hogy többet jövedelmez a földjük, mint amit a város akar adni, azoknak is meg ítéli a bíróság a magasabb összeget és az helyes is. A püspökség álláspontját helyesli s ezért a kért 5000 koronát megszavazza.

Rimler Károly polgármester előtt nem lett igazolva az évi 400 korona bér, de azért azt nem vonja kétségbe. A kérelem elől nem akart a város elzárkózni, de nem akar precedenst, hogy a Popa örökösök is a 22 holdért holdanként 5000 koronát követeljenek s a bíróság ez alapon azt meg is állapítsa. Ezért védi most a város érdekeit. A püspökség jóindulatára szükség van a városnak, azt jól tudja, de fél a precedenstől, s ezért nem térhet ki a város a kisajátítási eljárás elől.

Dr. Stokker József nem fogadja el a tanács javaslatát. Az évi 400 korona jövedelem szerződéssel lett a tárgyalások során igazolva. Precedenstől nem lehet félni, mert a Popa örökös által használt, de a plébánia nevére telekkönyvezett s azelőtt is a plébánia tulajdonában volt 22 hold területet csak legelőnek használják, tehát nem jövedelmez annyit. Ha most a kavics bányáért nem adják meg az 5000 koronát, a többi területre sem marad meg a 700 koronás ár s így jóval többet ráfizet majd a város. Ha pedig tulajdonjogi pert a plébánia nyeri meg, a 22 hold is 700 koronájával jut a város birtokába s itt nagy összeget nyer a város. Az ügy békés elintézése tehát mindenképp megéri az 5000 koronát. A tanács szerezzen meggyőződést, hogy 400 koronát jövedelmez-e a kavicsbánya s ha igen, az esetben kösse meg a tanács az 5000 koronára a szerződést. Ezt indítványozza.

Rimler Károly polgármester elismeri, hogy a békés kiegyenlítés közelebb hozza a kérdés megoldását, de ha később a Popa örökösöknek nagyobb összeget kell fizetni, ki viseli a felelősséget? A sürgősség kimondása után a munkát a város megkezdheti, tehát ezt a bírói ut nem akadályozza meg. A 22 hold tulajdonjoga vitás még s ezért ragaszkodik a bírói uthoz.

Dr. Hoványi Géza látja, hogy a városnak szüksége van a területre s az megéri az 5000 koronát. A méltányos egyezés mindig jobb a városra a kisajátításnál. A bíróság feltétlenül megítéli a jövedelem tökéletesét. És ez helyes is mindenütt s a városon nem esik ezért sérelem. O is azt tartja, hogy ha a Popa-örökösök nyerik meg a tulajdonjogi pert, meg kell fizetni a jövedelem tökéjét, azonban ha a plébánia javára dől el a per, a város nagyot nyer, mert a 22 holdat is 700 koronáért kapja meg a város.

Rendes Vilmos a tanács javaslatát fogadja el, mert a kavics és homokbánya jövedelme nem állandó.

Schütz Albert szintén a tanács javaslata mellett szólalt fel.

Köszeghy József sem zárkózik el attól, hogy a kavicsbányát megfizesse a város, de a bíróság állapítsa meg az összeget.

Dr. Vucskics Gyula igazolja, hogy a plébánia mult évi átadásánál is osztzkodtak a homok és kavicsbánya jövedelmén. Együttal rámutat arra, hogy ezzel az összeggel nemcsak kártalanítást fizet a város, hanem megszerzi a tulajdonjogot s ha a védgát építése után is hordoda a Körözs homokot és kavicsot a város is értékesítheti azt.

Lukács Odön azon indítványt tette, hogy az összeg nem 5000 koronában fogadtassék el, hanem hatalmazzák fel a várost, hogy 5000 koronán belül kössön egyezséget.

A többség, 22 szóval 13 ellen dr. Stokker József indítványához képest az 5000 korona egyezségi árt megszavazta.

Több tárgya nem volt a rendkívüli közgyűlésnek.

A belügyminiszter a sóborszesz elárulásáról.

A belügyminiszterium a sóborszesz forgalmahozásáról és elurusításáról a következő rendeletet adta ki: »Ujabb időben ismételt panaszok merültek föl az iránt, hogy engedély nélkül hangzatos elnevezéssel, különféle betegségek ellen vásári módon ajánlott »sóborszesz« készítmények (Diana-sóborszesz, Erő-sóborszesz, Fehérkeresztes alföldi sóborszesz, Haracsek-féle föltülmulthatatlan mentholos-sóborszesz, Hunnia-sóborszesz, Oroszlán-sóborszesz stb.) kerültek közforgalomba, a melyek összetételüknel fogva tulajdonképpen csupán, a 90.000—1903. sz. itteni szabályrendelet határozmányai szerint nyert engedély alapján árusíthatók, gyógyszerkülönlegességi jellegű készítmények.

Miután az Országos Közegészségügyi Tanácsnak véleménye alapján az 1882. évi 52:571 sz. itteni rendelet szerint gyógyszernek nem tekintendő s ennél fogva szabad forgalom tárgyát képező »sóborszesz« konyhasón és borszeszen kívül egyebet nem tartalmazhat, fölhivom a címet, hogy mindazok ellen, akik engedély nélkül rendszeren gyógyszerként földicsért oly »sóborszesz« jelzésű készítményt hoznak forgalomba, amely konyhasón és borszeszen kívül, bárminemű más anyagot is tartalmaz, az 1876: XIV. t.-c. 55. szakasza, illetőleg a 90.000—1903. sz. itteni szabályrendelet határozmányai alapján a megtorló eljárást indítsa meg. Budapesten, 1908. július hó 14-én. A miniszter megbízásából: Chyzer s. k., miniszteri tanácsos.

A rendelet, amely valamennyi törvényhatóságnak szól, Fiuméra is kiterjed. A rendelet a sóborszesz-gyártással üzőt botrányos visszaélések elé emel gátat. Ami sóborszesz cégéren üzetett, az már szinte közel járt a kalandorkodáshoz. Az emberek kezdtek belebolondulni az egymásra lícitáló hirdetésekbe, amelyek már odáig mentek, hogy a betegségek változatos fajtáira ezt a vegyületet kínálták csudaszerndk. Ez már sok volt. Ez már ártalmára volt a tisztas gyógyszerészetnek is.

UJDONSÁGOK.

* **Restaurálják az ügyészséget.** A nagyváradi kir. ügyészség épületének komor, szürke falain, amelyek közt a társadalom élhalottai, letört egzisztenciák, elvesztett lelkek

morzsolgatják le sivar, lélekölő, szürke egyhanguságban napjaikat s a büntudat mardosó kinjaitól lázas, álmatlan éjeiket, — serény, dolgozó kezek kalapácsütésc döng s a társadalom száműzöttjeinek e szomorú szigetén a békés alkotó, tevékeny munka vert tanyát. Az ügyészség épülete a nyári hónapok alatt gyökeres belső változásokon fog keresztül menni. Ennek az előzményeit ott találjuk, hogy a jelenlegi kir. ügyész, dr. Baróthy Pál kinevezése alkalmából a rendelkezésére bocsátott ügyészi lakást, az első emeletet nem vette igénybe, hanem közszolgálati célokra engedte át. Így az ügyészi irodák itt lettek elhelyezve. Az alügyészek szobái fönt a második emeleten voltak. Ezentul ez meg fog változni, amennyiben a második emeletet, a restaurálás után, a legnagyobb részben rabkórházzá alakítják át, a még fennmaradt helyiségekben pedig az ügyészségi irodák lesznek elhelyezve. Az első emeleti szobák ezentul az alügyészek szobái lesznek. Ez a reformálás minden tekintetben igen szerencsés és helyes gondolat, mert azáltal, hogy a notóriusabb alakok, a megrögzött büntöntöltelék föl kerülnek, szorosabb őrizet alatt, elkülönítve lesznek, elejét veszik minden eshetőleges összebeszélésnek, vagy érintkezésnek, ami mint már számtalan esetben megtörtént véres és könnyen végzetessé válható rabláadásra vezetett. Az átalakítási munkálatokkal a jövő hónapban valószínűleg végeznek s már szeptemberben az új beosztás szerint lesz az ügyészségi épület berendezve.

* **Főuri esküvő.** Kedves nászünnepség színhelye lesz ma a vas megyei acsádi kastély. Ma délelőtt tartja esküvőjét gróf Széchenyi Pál cs. és kir. kamarás, tartalékos huszárhadnagy Szegedy Erzsébettel Szegedy György cs. és kir. kamarás és neje Gerliczy Irma bárónő bájos leányával, özv. b. Gerliczy Félixné unokájával.

* **A Beóthy Ödön-utcai lakosok mozgalma.** Beóthy Ödön-utca alsó részén van egy régebben épített rossz csatorna, amelynek csak akkor van haszna, ha nincsen nagyobb eső, mert zápor esetén az egész környéket elönti a víz, mivel nem képes a csatorna levezetni a szennyes áradást. Tegnapelőtt is csolnokázni lehetett volna az utcán. Több helyen az udvart, sőt a pincéket és lakásokat is elönti ilyenkor a víz. A gyalogjárója is nagyon ósállapotban van ezen utca alsó részének. Mivel a mostani járdakészítési programból is kihagyták Beóthy Ödön-utca alsó részét, dacára az ottani nagy forgalomnak, az ottani lakosok ma, szerdán délután értekezletet tartanak; amelyre a következő felhívást bocsátották ki:

Felkérjük az érdeklődőket, különösen pedig az újvárosi városatyákat, a Beóthy Ödön-utcai háztulajdonosokat és lakosokat, hogy ma szerdán délután 6 órakor a Nemzeti-szálloda külön helyiségében az utcánk csatornázása és gyalogjárójának dolgában tartandó értekezleten a tárgy fontosságára való tekintettel megjelenni sziveskejenek. Több Beóthy Ödön-utcai polgár.

* **A tejhamisítás ellen.** A földmívelésügyi miniszter a városok tejfel és tejtermékekkel való ellátásának szabályozása és a hamisítás meggátálása tekintetében intézkedéseket akar életbeléptetni s e célból felkérte a városokat, köztük Nagyvárad város hatóságát is, hogy tapasztalatait és javaslatait terjessze fel hozzá. A városi főorvosi hivatal a tanácshoz terjedelmes

jelentést terjesztett, amely szerint javasolja, hogy a tej és tejtermékek ellenőrzése lehetőleg a termelés első időszakában, tehát az istállóban kezdődjék. Csak állatorvosilag konstatált egészséges állatállomány tejét s csak orvosilag egészségesnek talált fejőszemélyzet által fejt tejet hozhassanak forgalomba. A tejfeldolgozásánál a legszélsebb tisztaság követelendő. Megfontolás tárgyává teendő nemzetgazdasági szempontból, hogy az orvosrendőrileg feltétlenül ajánlatos központosítása a tejnek forgalomba hozás előtt és annak kellő vizsgálata, a tejtermelés, illetve értékesítés tekintetében nem volna-e célszerű. Egészségügyi ellenőrzés a piacokon, kereskedésekben, az egyes termelőknél, egészségőrök kezébe teendők le. Nagyobb városokban laboratóriumok állítandók fel. A tejavizsgálat jelentékeny részét, különösen az istállóban, az állatorvosokra kell bízni, s a tejhygiene tanítását már az állatorvosi főiskolán kötelezővé kellene tenni. — Bizony nagyon itt az ideje, hogy a tejjel üzött hamisításoknak legalább némileg elejét vegye a hatóság, mert a mai eljárás mellett sok-sok betegséget bevisznek az emberi szervezetbe a hamisított, vagy tisztátalanul kezelt tejjel.

*** Megszűnt a Rimanóczy-gyári sztrájk.** A Rimanóczy-műbutorgyár munkásaiak a sztrájkja a tegnapi nap folyamán a felekezett létrejött békés kiegyezés folytán véget ért. Tegnap délután ugyanis a munkások kitűndöttei, a gépészek és a gyáros megjelentek Ferő Armin főkapitánynál és itt a gépész kiementette, hogy sajnálja a történeteket és sértő zavaiért, — amikkel nem volt szándékában a munkásokat becsületükben megbántani, — bosszánatot kér. A munkások a felajánlott elégtelt elfogadták és kijelentették, hogy ma már smét megkezdik a munkát.

*** Gromon Dezső öngyilkossága.** Az unt államtitkár második napja fekszik átlótt vel a Papnövelde-utcában lévő lakásán. Az olverlővés, amelylyel tegnap ki akarta oltani : előtt irigyelt életét, nagy szenzációt kellett annál is inkább, mert az első pillanatban senki sem tudta, hogy mi lehetett az oka annak, hogy a báró látszólag gondtalan és vidám életét el akarta vetni magától. Most már bizonyos, hogy az anyagi zavarok adták kezébe a gyilkos fegyvert. A nyugalmazott államtitkár állapota még mindig rendkívül súlyos. Dr Virostek Győző mentőorvos tegnap átadta a beteg fölött való felügyeletet dr Farkas kórházi főorvosnak, aki ismételten megvizsgálta a beteget. A vizsgálat eredményéről az orvosok ma délben jelentést tettek közzé. — Eszerint báró Gromon az éjszakát nyugodtan töltötte. Hőmérséklete 36,1, érverése 88. közérzése jó. A beteg állapotáról dr Pekáry József kerületi rendőrkapitány hivatalos jelentést terjesztett a főkapitányság elé, ahonnan viszont a miniszterelnököt értesítették a kedvező jelentésről. Az orvosok a mai nap kimenetele elé aggodalommal néznek, mert mára várják a krízist. Véleményük szerint, ha láz nem lép föl, a bárót megmenthetik az életnek. Egyelőre nincsen semmi jel arra, hogy sebláz komplikálja a helyzetet, s tekintettel arra, hogy a beteg nyugodtan fekszik, remélik, hogy elkerülük ezt a veszedelmet. De akkor még mindig fennmarad az az eshetőség, hogy a golyó roncsolásai következtében tüdőgyulladást kap az államtitkár, ami szintén végzetes lehet. Több lap az öngyilkossággal kapcsolatban ma azt írta, hogy Gromon agglie-

gény volt. Ezzel szemben a tény az, hogy az államtitkár nős s hogy évekkal ezelőtt Zárkó Milán volt főispán unokahugát vette feleségül. A házasság azonban nem volt boldog. Évekkel ezelőtt elvált a feleségől, aki azóta a telefonközpontban keresi meg a mindennapi kenyerét.

*** Egy kis gyermek tragikus halála.** Derecskén tragikus halállal mult ki egy kis gyermek, Zákány József. Szülői mezei munkát végezni kimentek a tanyára és ez alatt őt az ágyban hagyták. Azonban mire a szülők lakásaikba visszatértek, kis fiuk akkorára már halott volt. Valószínűleg addig hánykolódott az ágyban, míg a párnák ráestek és fejét maguk alá temették és így megfuladt. A kis gyermek haláláról értesítették a debreceni királyi ügyészséget, amely vizsgálatot indított.

*** Aki föltalálta a világ közepét.** Salamon Albert nagyváradi illetőségű foglalkozás nélküli középkorú férfit, kinek az a rögeszméje, hogy Arad—Gáj a világközepe és az arad—gáji szép nőknek nincs párja, tegnap toloncolták haza Kisjenőből (Arad m.) Ez nem első toloncutja a boldogtalan embernek, aki 6—7 személyre szóló rongyhalmazban és behuzatlan esernyővázal jár kel. Salamon nemrégiben kikeresztelkedett, de egy év lefolyása után ismét visszatért ősei hitére. Főleg az esett neki keservesen, hogy a temérdek rongyot lestedték róla. Most megfigyelés alá vette a rendőrség, mert az ember határozottan zavart elméjének látszik.

*** Elsodorta a Körözs.** Hák Tamás fuvaros kocsis (Papp Jánosnál) tegnap délelőtt a Körözsből kavicsot szállított. A víz sodra elkapta a szekeret és a két lovat s a Pankolics uszoda alá sodorta. Hák András nagy nehezen kimentette Décei Károly, Pankolics uszmestere a vízből, de a lovak odavesztek a szeker pedig összetört.

*** A szesz.** Szász Imre biharfélegyházi cipész bejött tegnap Nagyváradra vásárolni, de még mielőtt vásárolt volna, összeakadt egy jó komájával és úgy leitta magát, hogy eszméletlen állapotban valósággal összerogyott a Rimanóczy-szálló előtt déltájban. Bevitték a rendőrségre, hol csak másnap délelőtt tért magához. A rendőrség megbüntette.

*** Esőzések a megyében.** Mintha a szeszélyes időjárás eddigi mulasztását akarná jóvá tenni, az eddig megkéssett áldás csóttól zuhog a nyakunkba. Pár nap óta mindennap olyan pompás, parázs kis zápor zuhogott alá a nap izzó sugarainak hevétől szinte égő, kicserepesedett, mohó földre, hogy a kövér, ólmos, álomba ringató ritmikusz zuhogással koppanó esőcseppek láttára önkénytelen is valami sápadt, komor, hervadó virágok, sárgultan rezgő falevelek panaszos sóhajától borongó őszi hangulat lopódzik az ember lelkébe. A megye minden helyéről, — különösen Vaskóh vidékéről — tartós, kiadó esőzéstől kaptunk értesítést. Igaz ugyan, hogy esetleges huzamosabb esőzések káros következményekkel járnának a még kint levő keresztekre, amennyiben az összehalmozott buzakötegek a sok nedvesség hatása alatt könnyen rothadni kezdenének, vagy pedig a buzaszemeket verné ki az eső, az ilyen körülmények közti behordás nehézségeiről nem is szólva, de általában véve az őszi veteményekre igen üdvös és jótékony. A sarju kezd biztatni, a tengeri, répa sokat javul, a szőlőtőkék pedig már régóta nem voltak ilyen dus természettel, tömött fűrtökkel megrakva s kedvező időjárás mellett már régóta nem volt, kitűnő, dus szőlőtermésünk lesz.

*** Lövöldöző oigány.** Puj Gábor Hattyu u. 5. sz. a. lakos panaszolta, hogy tegnap reggel Gáborás János nevű a gypmesternél lakó

cigány minden ok nélkül megtámadta őt s azt mondva:

— Megálj kutya lelőlek!

Elment Kutasi Dániel Teleky u. üzletébe, ott egy forgópisztolyt vásárolt s azután keresni kezdte Pujt, közben az utcán lövöldözött. Pujt nem találta a lakásán, de feleségének megmondotta, hogy majd eljön érte újra s akkor álmában is keresztül lövi Pujt. Reggel 4 órakor tényleg be is állított Pujékhoz, de Puj, akit felesége figyelmeztetett a reá váró veszedelemre, nem jött haza, ellenben az előhívott rendőr az ittas Gáborást bekísérte a rendőrségre, ahol lezárták.

*** Meglopott munkás.** A vasuti fűtőház főnöksége bejelentette, hogy tegnap a fűtőházban dolgozó Szilágyi nevű lakatostól, a fiókjában levő tulaezüst óráját nickel láncsal, melyen egy feketebogyó, egy arany lakat és egy filléres zsuzsu csüngött, ellopták.

*** A szászrégeni gyilkosság.** Szászrégenből táviratozzák: Helyreigszítólág arról értesülünk, hogy Pártos Gyula, aki Giacomuzzi revolverrel agyonlőtte, nincs a Máv. szolgálatában, hanem a székelyföldi körvasut építkezésénél van mérnöki minőségben alkalmazva. Magára a gyilkosság esetére vonatkozólag Pártos Gyula mérnök testvérbátyja, dr Pártos Vilmos dévai ügyvéd, aki jelenleg Marosvásárhelyen időzik, úgy adja elő a tényállást, hogy Giacomuzzi előbb ostorral csapott fivérére. Erre Pártos Gyula felszólította Giacomuzzi, hogy szálljon le a kocsirol. Midőn Giacomuzzi ennek eleget tett, állítólag ismét Giacomuzzi lépett fel támadólág és torkonragadta Pártost s fojtogatni kezdte. Pártos védekezett és zsebéből revolvert vont elő amely, amikor ellenfele kezeit torkáról le akarta fejtteni, véletlenül elsült és golyója Giacomuzzi testébe hatolt. Giacomuzzi és Pártos egy régi párbajügyből kifolyólág haragosai voltak egymásnak.

*** Különös halál.** Belényesből halálos végű szerencsétlenség híret jelenti tudósítónk. Veres Sándorné rossiai lakos tegnap délután a község határában levő vizimalmot hajtó mély, rohanó patakon akart átkelni. Alig ért a patakon átvető pallónak a közepére, hirtelen heves epileptikus roham lepte meg s görcsökből rángatózva, rémes sikoltással vergődött, hánykódott a keskeny pallón. A parton álló emberek rémülten rohantak a segítségére, de már késő volt. A boldogtalan vergődése közben lebukott az alatt tátongó mélységbe s az esőzések által hatalmasan felduzzasztott patak rohanó, szennyes hullámai közzé zuhant, amelyek magukkal ragadták szerencsétlen áldozatukat. Holttestét még nem sikerült kifogni.

*** Egy kellemes délelőtt.** Kellemes szórakozást nyújtott a közönségnek tegnap is a »Pannonia« étterem tulajdonosa, a házi ezred teljes vonózenekarának délelőtti nagy hangversenyével. A közönség, mely a »Pannonia« éttermeket amugy is előszeretettel felkeresi, — az agilis és népszerű vendéglős ezen ötletes bevezetését azzal honorálta, hogy tömegesen látogatta a hangversenyt és élvezettel hallgatta a katona zenekar által szabatosan előadott műsort. — Általánosan megnyilatkozott kívánságának engedve, ezentul minden vasár- és ünnepnapon délelőtt 10-től déli 1 óráig nagy hangversenyt tart a házi ezred kitűnően fegyelmezett és első rangú szólistákkal rendelkező vonós zenekara. — Az étterem agilis és népszerű tulajdonosa csak elismerést érdemel, hogy körültekintő vezetése mellett a sokaságú közönség kiszolgálása gyorsan történt. Az ételek és italok mint rendezen, mintasszerűek voltak.

x **Az intelligencia találkozó helye** az *Európa* szálló árnyas, hűs kerthelyiségében, hol naponta változatos műsorral mozgatóképek-előadásokat rendeznek.

* **Az EDISON** mozgatóképek színház előadásait az EDISON színház helyiségében, Rákóczi-ut 3, hétköznapokon: d. u. 6 órától, vasár- és ünnepnapokon d. u. 3 órától a legutolsó újdonságokból összeállított műsorral tartja meg. Kedden és pénteken új műsor.

* **Akar On jó bort inni?** akkor hiszen *Páris* Béla vendéglőjébe, ahol olcsó pénzért kitűnő konyhát, pompás borokat, szolid kiszolgálást s jéghideg finom sört talál s kellemben eltöltheti üres óráit a rekkenő hőségben a nap izzó sugarai ellen édes menedéket nyújtó hűs kerthelyiség árnyas fái alatt.

* **A Pannónia-kávéházban** ma este *Kóczi Antal* teljes fővárosi zenekarával hangversenyt tart.

* **A Náci bácsi mozija.** Weisz Ignác, a *Nemzeti-szálloda* közkedvelt bérlője a mai naptól kezdve esténként 15, Nagyváradon még nem látott mozgatóképet mutat be. A kizárólag jobb közönség által látogatott helyiségben jó ételek és italok szolgálnak fel igen olcsó árban. *Belépődíj nincs.* A zenét *Varga Stefi* zenekara szolgáltatja. A műsor a következő: *Elvárásolt ház.* — *Női párbaj.* — *Borbély és bohóc.* — *Csoda-tyúk.* — *Poloskás kisasszony.* — *Dinnye hatás.* — *Csodálatos hajnövesztő.* — *Csodahalászat.* — *Pajkos gyermekek.* — *Betörők munkában.* — *Fényképésznél.* — *Little Tich.* átváltozó-művész. — *A menyasszony álma.* — *Aranybogár.* — *A boszorkány titka.*

x **MOLNAR H.** Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss *Mignon* kávéhoz való sütemények és tea-sütemény kapható. Telefon 395.

IRODALOM.

Francia állapotok.

Ezzel a címmel külön füzetben is megjelent *Bernát István* igazgatónak a Magyar Gazdaszövetség szociális kurzusán tartott előadása. Szerző abból az immár kétségteljesen bizonyított tényből kiindulva, hogy Franciaország veszedelmes lejtőn csuszik lefelé, markáns vonásokkal festi azokat a tüneteket, melyek a modern Franciaország süllyedéséről megdöbbentő képet nyújtanak.

Rámutat arra, hogy a francia törvényhozás radikális többsége a lelkiismeret és gondolat szabadságának nevében mily piszkos eszközökkel harcol az erkölcs, a hit és hazaszeretet ellen, anélkül hogy a másik oldalról egészséges és erélyes reakciót bírna támasztani. Panama botrány, csaló miniszterek, lágygerincű hivatalnokok, a magán életben az élvezetek mértéktelen hajhászása, az erély és férfias elszántság teljes hiánya, ezek azok a kulturfekélyek, melyek a nagynak és hatalmasnak hirdett francia nemzet testén szédítő gyorsasággal mozdítják elő a pusztulást és a bomlást.

Kiváló gondolkodók nyomán kimutatja a szerző, hogy az a nép melynek ideálja nincs, elpusztulásra van kárthatva.

És az ideáloknek a hiánya az a csira, a mely Franciaország erejében is végzi pusztító munkáját és az országot, mely valaha az emberiség élén haladt igazi fejlődésre képtelenné teszi. A szociális és gazdasági kérdés tanulmányozói érdeklődéssel fogják olvasni e füzetet, amely 40 fillérért a Magyar Gazdaszövetségnél és minden hazai könyvkereskedésnél beszerezhető.

EGYESÜLETEK.

Gyógyszerészek gyűlése. A nagyváradi és biharmegyei gyógyszerészek f. hó 22 én d. e. 9 órakor a Zöldta-szálloda nagytermében gyűlést tartanak. A gyűlésen az új gyógyszerészeti törvényjavaslat tárgyalása kerül színyegre. Az érdeklődőket és a tagokat ezuton hívja meg a bizottság.

TANÜGY.

Iskolai értesítők.

IV.

Nagyváradi állami főreáliskola.

Gyászkeretes cikkel, arcképpel kezdődik alig pár év multával újra a főreáliskola értesítője: *Stauber Józsefnek*, az elhunyt igazgatónak vannak szentelve az értesítő első lapjai.

Bevezető értekezést *Simonyi Ernő* irt »Biharmegyei közutak vegyvizsgálata, különösen egészségi szempontból« címmel. Fölötte kívánatos, hogy ezt az értekezést elolvassák Biharmegye közigazgatásával és kivált közegészségügyével foglalkozó férfiak. Különösen az értekezés végén élő táblázatos kimutatást ajánljuk a járási orvosok és a megyei főorvos figyelmébe; ez a kimutatás »akárhány« jó forgalomnak örvendő biharmegyei közutakra kimutatja, hogy fertőzött, veszélyes és betiltandó. A vármegye közegészségügyének kivált *Simonyi* szolgálatot tenni ez értekezés megírásával; célját persze csak akkor érheti el, ha a hatóságok követik az értekezésben foglalt jóakaró utmutatást.

Ezután az értesítő a természetrajzi szertár felszerelésének jegyzékét közli. A jegyzéket fáradtságos gonddal és nagy szakértelemmel dr. *Tóth Mihály* tanár állította össze, akinek kiváló képzettsége és lankadatlan buzgalma a főreáliskola természetrajzi szertárát valóban értékes és kitűnően felszerelt gyűjteménnyé tette.

A tanév történetében szomorú eseményt jelent *Stauber József*, a lankadatlan buzgalmu igazgató halála. Helyébe a vallás- és közoktatásügyi miniszter *Örvény Istvánt* nevezte ki, aki elődeihez méltó lelkesedéssel és odaadással vezet tovább a főreáliskolát a nemzeti művelődés munkájában.

A tananyagról megemlékezvén, ki kell emelnünk azt a gyakorlati érzéket, amely a rendkívüli tantárgyak megválasztásában nyilvánult. A reáliskola az életnek nevel; ime a rendkívüli tárgyak: latin nyelvet tanult 14, angol nyelvet 14, gyorsírást 20, éneket 57, vivást 19, egészségtant 20, vegytani gyakorlatokat 25 növendék. Érdekes az a kimutatás is, mely a növendékek egyéb ügyességeiről számol be: uszni tudnak 164-en, korcsolyázni 168-an, kerékpározni 88-an, zeneértők 83-an vannak. Erdemes volna a fiatalságot buzdítani, hogy a rendkívüli tárgyakat, kivált az angol és a latin nyelvet s a gyorsírást a jövőben még többen tanulják s az »egyéb ügyességéből« is minél többet igyekezzenek elsajátítani. Nem lehetne a főgimnáziumban pompásan bevált katonai gyakorlatokat és cüllövést is megvalósítani?

A könyvtárak gyarapodása lépést tart a korral. A tanári könyvtárba 26, az ifjuságiba 15 folyóirat járt. Az ifjuságé kebelében az *Arany János Önképzőkör* működött.

Az érdemsorozat kissé fölösleges aggodal-

masszággal leplezi le az egyes tanulók vallási viszonyait. A statisztikai táblázatok adnak némi magyarázatot: a növendékeknek csaknem két harmada zsidó. Van a 330 tanuló közt:

róm. kath. csak	71
gör. kath.	1
gör. kel.	4
református	41
ágostai	15
unitárius	2

zsidó ellenben 196

Szomorú tünet, hogy a reális életre nevelő iskolába éppen a zsidók özönlének; bár nem hallgathatjuk el, hogy a keresztények javára némi javulás állott be újabb időkben. Volt idő a mikor némelyik osztályban csak 1, mond egy keresztény lézengett és zsidó ünnepeken a tanítás növendékhiány miatt egyszerűen fennakadt.

A jelesen végzett növendékek névsora a következő:

- I. A) Lévay Andor
- I. B) —
- II. A) Lehóczky Árpád.
- II. B) —
- III. o) —
- IV. o) —
- V. o) Krüger Viktor.
- VI. o) —
- VII. o) Bauer Albert, Grüngerger Sándor.
- VIII. o) Adler János, Szeghalmi Bálint.

Jelesen érettek: Adler János, Szeghalmi Bálint.

TÁVIRATOK.

Zeppelin kudaroa.

Budapest, július 21. Zeppelin gróf legutóbbi kudarcra nagyon leverőleg hatott a németekre. Maguk is bevallják az óriási csalódást, amely Zeppelin vállalkozásának a meghiusulásával érte őket. Legőszintébb a »Berliner Localenzeiger«, amely a Zeppelin eddigi sikerei miatt féltékeny franciákat korholja s többek között ezeket mondja:

»Kár volt annyira megijedni Zeppelin gróf léghajójának a sikerei fölött, mert ez épp úgy nem volt biztosítva balesetek vagy szerencsétlenség ellen, mint a többi más, bárki által föltalált léghajó!«

Gromon Dezső állapota.

Budapest, július 21. A súlyosan sérült volt államtitkár állapotában még mindig nem állt be semmi változás. Gyötrőbb fájdalomról nem panaszkodik, a sebláz még nem lépett föl. Orvosai erősen biznak mielőbbi fölépülésében.

Rozdesztvenszki meghalt?

Budapest, július 12. A »Frankfurter Zeitung« megcáfolja azt a világsajtót bejárt hírt, mintha Rozdesztvenszky Weuheimban meghalt volna.

Várfogságra ítelt hadnagy.

Budapest, július 21. Reching Márius hadnagyot az aradi haditörvényszék egy évi várfogságra ítélte, amelyet Mölbersdorfban fog kitölteni. Reching pénztárosa volt az aradi tiszti kaszinónak és a rábizott pénzből 3000 koronát elsikkasztva meg-

szökött Hamburgban a hajóraszállítás pil-laoatában a detektivek elcsípték és visszahozták Aradra, ahol haditörvényszék elé állították.

Óriási felhőszakadás.

Budapest, július 21. Déván óriási felhőszakadás volt, amelynek áldozata is van. Az ottani Peczold féle gőzfűrészmalom felügyelőjét utközben érte a vihar s a hegyről lesodort fatörzsek és szikladarabok agyonzúzták.

NYILTTÉR.

Van szerencsém a t. vevőközön-séget tisztelettel értesíteni, miszerint a

LEBOVITS MIKSA és TÁRSA-féle

cipő üzletet
megvettem

és az ott felhalmozott férfi-, női- és gyermekcipőket a mai naptól fogva minden elfogadható árban árusítom.

Teljes tisztelettel

REINER S. SÁNDOR.

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

Írta:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.)

(82)

XVI.

S most még csak néhány szót bucsuképen.

Sterzl bárónő azon kevesek közé tartozott, kiknek egyáltalán nincs mentő tulajdon-ságuk. A morvai birtokon, hová most visszavonult, iszonyuan unta magát és Zinkát kemény szeretetlenséggel gyötörte. Teljesen megtörve, elkeseredve az unalom sulya alatt, folytonosan nyögött és panaszkodott és elviselhetetlen modora által mindenkit, ki közelébe jutott boldogtalanná tett. A gyászvetellete után szórakozási vágy támadt benne. A közelebb eső fürdőhelyekre és Bécsbe is tett kirándulásokot, hol régi körének romjait gyűjté össze maga körül és minden ismerősét nagy római emlékeinkg kitalálása által igyekezett elképzeltetni. A mellett még mindig sok fekete kreppelel díszített ruhákat viselt és fekete szegélyű levélpapírost használt. Szüntelenül megtört anyai szivéről beszélt s azon volt, hogy a Niobe-fénykör költészetével környezze magát; lényegében azonban, mutatósan felszerelt gyász-nem volt egyéb, mint egy hathatósan kizsákmányolt piédestál hiúsága számára.

A dühös festő tákornok azt állítá, hogy titokban tulajdonképen büszke reá, hogy fiát egy »igazi Sempály« szurta le.

Vagy három évvel a nagy csapás után, tüdőhurutban halt meg, melyet csak azért tett halálossá, mert átetegnek érezvén magát, nem akart lemondani a dicsőségről, hogy egy igen hideg áprilisi napon, egy sacré-coeur-

beli barátnőjével, a császári palotában a lábmosási ünnepélyes szertartáson részt ne vegyen.

Zinka sokkal szenvedélyesebben gyászolta anyját, mint várni és hinni lehetett.

Ezentől évről-évre, télen-nyáron Alinkauban lakott, hol Truyn Gabriella gyakran hétszámra jött el látogatóba hozzá angol nevelő-nője kíséretében. Truyn ritkán látogatta meg s alig maraet néhány órát. De, hogy mily áldozatot hozott neki vele, ha az ő kedvéért hetekre megvált az ő »kis pajtásától,« azt csak az sejt-hetné, ki tudta, mily szorosan összerőtt leike gyermekével.

Vulpini hercegnővel Zinka a legbarát-ságosabb levelezésben maradt. Fájdalma csak ignn, igen lassan csendestült le; de mint minden valóban nemes természetűre, a bánat csodaszerűen eemesítőleg és emelőleg hatott lelkületére. Egész idejét az önfeláldozó jóteknységnek szentelé; az egyedüli öröm, mely éveken keresztül beteg kedélyének jól esett, az idegen szenvedés enyhítése volt.

* * *

Nemsokára a bárónő halála után, a tábornok elhagyta Euóópát; csak a múlt tavasz-szal tért vissza, Havre de Gráceban kiszállt és Párison át, hol pár napot töltött, akart hazatérni.

Egy ismerős művész szivessége folytán már a »vernissage« napon tehetta első látogató-sát a »Salon«-ban, — tehát egy nappal a nyilvános megnyitás előtt.

A sok nagyvilági hölgy között, kik rajz-mesterüknek, vagy a ház művész-barátjának protekciója alatt, tulajdonképen egészen jogtalanul becsapóztak, hogy a »Salon« ujdonságát élvezzék, a tábornoknak feltűnt egy kiváló szépségű hölgy, ki magasra tartott fejvel kecsesen lebbenő s mégis határozott lépésekkel egyik képtől a másikhoz sietett és az őt környező mesterművekről a fanatikus mükedvelő kérélehetetlen szigorával — és arrogenciájával mondott ítéletet.

Bájos megjelenését oly előkelőség jellemzé naiv szigorral mondott ítéleteiben annyi pajzán derű, oly gyermekded nyíltság nyilvánult, a modor, melylyel az öreg urral társalgott, ki Páris leghíresebb művészeinek egyike lévén, e tömkelegben vezetője látszott lenni, oly ellentéllhatatlan volt, hogy a vén katona nem győzte nézni és bámulni.

Egyszerre a lányka észrevette őt, rá szegzé szemét és a legszeretreméltóbb nyíltsággal közeledett feléje.

(Vége köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, július 21.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	— — —	10.38
Rozs okt.	— — —	8.96
Zab májusra	— — —	—
Zab okt.	— — —	7.04
Tengeri máj. 1908.	— — —	6.85
Tengeri jul.	— — —	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, július 21.

Osztrák hitelrészvény	— —	631.25
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
Leszámitoló bank	— —	743.75
Rimamurányi	— —	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	— —	692.25
Közúti vasut	— —	552.—
Városi villamos vasut	— —	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. július 21.

Magyar arany járadék 4 száz.	— —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— —	98.25
Magyar koronajáradék	— —	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	— —	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	— —	94.50
Magyar nyerevény sorsjegy kölesön	— —	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	— —	145.—
Osztrák járadék papirban	— —	97.25
Osztrák járadék ezüstben	— —	92.—
Osztrák járadék aranyban	— —	116.50
Osztrák korona járadék	— —	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	— —	150.25
Osztrák magyar bankrészvény	— —	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	— —	748.—
Osztrák hitelbank-részvény	— —	631.50
Magyar hitelrészvény	— —	689.50
London vista	— —	240.—
Páris vista	— —	95.50
20 márkás arany	— —	23.51
20 frankos (Napoleon) — —	— —	19.09
Német birodalmi márka	— —	117.62

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ujdonság!

Ujdonság!

Nagy amerikai

CIRKUSZ VARIETTE

a Nagypiacon. 50 személy, mind elsőrangú kül- és belföldi művészek.

Ma szerdán, július 22-én

nagy sport-előadás,

a három PANAITESCU nővér Románia szépségének vendégfelléptével.

Ma szerdán kezdődnek a nemzetközi bajnok birkozások az igazgatóság által kitűzött és a helybeli takarékpénztárba letétbe helyezett **1000 korona jutalomdíjért.**

Ezen nemzetközi bajnok birkozásra a következő birkozó-bajnokok jelentkeztek:

1. Lindmayer Rudolf Olimpiai bajnok.
2. Zimerovits, Szerbia mester birkozója.
3. Marsek Wenczezláv, cseh bajnok.
4. Spiváček Ladisláv, lengyel bajnok.
5. Nagy Sándor, az aradi Toldi-klub bírók tanára.
6. Sepl Mang, bajor csodagyermek, 19 éves sziklátor.

7. Öetlinger György, württembergi születésű világbajnok.

8. Nagy Károly Vilmos magyarországi koszoruzott bajnok.

9. Wolfram, az ugynevezett száz óriás.

Helyárak: Számozott szék 2 korona. — II-ik sor, számozatlan szék 1 kor. 60 fill. — III-ik hely, III-ik sor 1 kor. 20 fillér. — III-ik hely, 4-ik és 5-ik sor 80 fillér. — Karzati állóhely 40 fillér.

Pénztárnyitás 7 órakor. Kezdeté pont fél 9 órakor.

Holnap, csütörtökön

nagy diszelőadás.

Kegyes pártfogásért esdenek

Wallner és Willson,
igazgatók.

Jegyek előre válthatók VIDOR MANÓ könyv- és papirkereskedésében Rákóczi-ut, Bazár-épület.

A NAGYVÁRADI FÜRDŐK ÚJ MENETRENDJE.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖK-FÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velece >	8 01	10 01	2 21	5 01	6 52	9 28
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 43
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 45

PÜSPÖK-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	0 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 11	10 11	2 31	5 11	7 02	9 38
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 17
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 27
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 38
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 48

M. kir. államvasutak B.-pest-jobbparti üzletvezetősége.

30231—1908. szám.

Versenytárgyalási hirdetés.

Tőzgepolyva szállítása és a visszanyert tőzgepolya eladása iránt.

A magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége a vonalai szükségletének fedezésére 1908., 1909., 1910. és 1911. években, évente szükséges 4500 q tőzgepolyva szállítására és tőzgepolya eladására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállításra vonatkozó részletes feltételeket magában foglaló ajánlati felhívás a magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetőségének megszerezhető és a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál és üzletvezetőségeinél megtekinthető ugyancsak az említett hivataloknál tekinthetők meg. a hivatalos órák alatt a szállításra vonatkozó általános feltételek is, melyek a magyar királyi államvasutak igazgatóságának budapesti nyomtatványtárából megszerezhetők. Az általános feltételek ára 50 fillér darabonként melyhez a posta szállítás esetén bérmentesítésre 20 fillér is bekezdendő a nevezett hivatalhoz.

Az ivenkint 1 koronás magyar okmánybélyeggel ellátott ajánlatok és az ivenkint 30 filléres magyar okmánybélyeggel ellátott ajánlati felhívások ezen külcimmal: »Ajánlat a 24262—1908. számú pályázati hirdetményben kürt anyagokra» 1008. évi augusztus hó 6. napjának déli 12 órájáig a magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége általános osztályának főnökéhez (Budapest, VII. Kerepesi-ut 3 sz. I. em. 38. ajtó) benyújtandók, vagy postán beküldendők.

Fentírt napon déli 12 órakor a magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetőségénél az ajánlatok fel fognak bontatni, mely alkalommal az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői is jelen lehetnek.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 5 százalékos készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban 1908 évi augusztus hó 5. napjának déli 12 órájáig a budapest-jobbparti üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál letendő, esetleg posta útján beküldendő.

Azon felek, kik a postatakarékpénztár cheque forgalmában bent vznak, a bánatpénzt a postatakarékpénztár útján is letehetik. Az ajánlatban a bánatpénz letételének megtörténte megemlítendő az erről nyert letéti jegy nem csatolandó, hanem igazolásul csak a bánatpénz feladását bizonyító postai feladóvevény, vagy esetleg a letéti jegy másolata melléklendő.

Az itt felsorolt feltételektől eltérő, szabálytalanul kiállított, az ajánlattevő vagy meghatalmazottja által alá nem irt, javított, vagy vukart szövegű pecséttel le nem zárt, sértett borítékba helyezett, a kitűzött határidő után érkezett a pótlólag vagy esetleg táviratilag tett és oly ajánlatok, melyekre nézve az előírt bánatpénz előlegesen le nem tétetett, figyelembe nem vétetnek
Budapest, 1908. július hó.

Az üzletvezetőség.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására adni, hogy a Bazár-épületben a színházszal szemben egy a modern világnak megfelelő

fehérnemű varrodát, hímző és előnyomdát

melyben mindenféle fehérneműt legjobb kivitelben és legjutányosabban készíttünk. Megrendelések teljes menyasszonyi kelenygyékre elfogadtatnak. Állandó raktár a legújabb kész és kezdett kézi munkából. Szíves pártfogásért esedeznek

Kronemer Testvérek.

Varró és hímző leányok jó fizetéssel ugyanott felvétetnek. — Tanuló leányok felvétetnek

Legjobbak

a

Moskovits

czipők.

Kossuth-utca 5.

Allami felügyelet alatt álló nagyváradai középiskolai internátus.

Gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi és polgári iskolai tanulók részére. Egyenkénti tanítás nevelő-tanárok vezetése és ellenőrzése mellett. Szigorú correpetálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Növendékek javító és különbözeti vizsgákra előkészítetnek.

Az ellátás, tan- és nevelés díja egy tanévre 700 korona.

Az intézet a város legegészségesebb helyén tekszik, közel a tanintézetekhez. — Bő tájékoztatást kívánatra küld az intézet tulajdonosa és igazgatója, kivel Értekezhetni lehet naponként 9—12-ig Nagyvárad, Tisza Kálmán-tér 9, sz. alatt.

DÉNES PAL

intézet-tulajdonos és igazgató.

A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉK- PÉNZTÁR JELZÁLOGKÖLCSÖNEI.

A Nagyszebeni Általános Takarékpénztár (Nagyszében) ad félévi tőkét és kamatokat magukban foglaló egyenlő részletekben teljesen törleszhető jelzálogkölcsonket és pedig 10, 15, 18, 23, 25, 27 $\frac{1}{2}$, 32, 35, 40, 41, 44 $\frac{1}{2}$ 50 évi törlesztésre.

Kölcsonkérvényeket elfogad: **Breitenstein Frigyes, Bethlen-utca 9.**, ki egy szersmind bővebb felvilágosítást is nyújt.

170

Meghívó.

A Lévai Márton-féle könyvkötészet, vonalzó intézet, üzleti könyvgyár részvénytársaság 1908. július 30-án, határozat képtelenség esetén 1908. augusztus hó 9-én délelőtt 11 órakor Nagyváradon, Rákóczi-ut 20. sz. saját házában tartandó rendes évi közgyűlésre.

Tárgysorozat:

Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzleti évről. A zárszámadás előterjesztése.

2. A felügyelő bizottság jelentése az évi mérleg megvizsgálásáról.

3. Esetleges indítványok.

Püspökfürdő nyári uszodája,

mely a legnagyobb kényelemmel van berendezve megnyilt és a n. é. közönség rendelkezésére áll.

Urak részére reggel 5 órától 10 óráig. Hölgyek részére reggel 10-től d. u. 4-ig.

== 4—8-ig. közös fürdő. ==

Teljes tisztelettel

KERNÁTS JÁNOS

bérlő.

ANNA-bál a Püspök-fürdőben.

Folyó hó 25-én, szombaton igen nagyszabású fényes

Anna-bált

rendezünk, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívjuk.

A Rendezőség.

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemesebb látogatott, szórakozó helye. Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége. Kitűnő egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglős saját teniszpálya, kitűnő boraival, finom Dréher sörrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékelték. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

Kiadó lakás.

Uj épületben, három szobás utcai lakás parkettirozva, modern mellék-helyiségekkel és fürdőszobával;

két-két szobás udvari lakás mellék-helyiségekkel;

két pince lakás 2 szobás

AZONNAL KIADÓK.

WEISZ JÓZSEF, Kolozsvári-utca 1.

UJ!!

UJ!!

SZEPESSY ANDOR

angol uri-szabó szalonja megnyílt

Raktáron vannak a legdivatosabb szövetek. Kívánatra a mintákkal házhoz megyek.

Kolozsvári-utca

Templom-tér.

Miután üzletünket végeladás útján kiárusítjuk s Nagyváradról elköltözünk, ez uton mondunk köszönetet minden tisztelt vevőinknek, kikkel a végeladás tartama alatt nem lesz szerencsénktalálkozni s kérjük, miszerint jóindulatát részünkre továbbra is fentartani méltóztassék.

Kiváló tisztelettel

Kovács L. és Társa.

U. i.

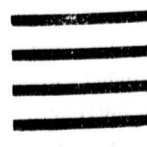
A hatóságilag engedélyezett

végeladás

csak néhány hétig tart és a megmaradt áruk egy tömegben lesznek eladva.

Üzlethelyiség kiadó. ——— Berendezés eladó.

Kovács L. és Társa.